

PREVERJANJE IN OCENJEVANJE ZNANJA

1. Preverjanje znanja

Namen preverjanja znanja je ugotavljanje, v kolikšni meri so bili doseženi zastavljeni cilji učnega procesa, t.j. koliko so učenci dano učno vsebino razumeli in jo usvojili. Učitelj preverja znanje učenca pred, med in ob koncu obravnave novih učnih vsebin.

Tri vrste preverjanja znanja: **DIAGNOSTIČNO**
(glede na funkcijo) **FORMATIVNO** } preverjanje znanja
SUMATIVNO

DIAGNOSTIČNO PREVERJANJE: Preverjanje znanja pred obravnavo novih učnih vsebin je namenjeno ugotavljanju učenčevega predznanja.

FORMATIVNO PREVERJANJE: Preverjanje znanja med učnim procesom. Namenjeno je ugotavljanju učenčevega razumevanja učnih vsebin ter analiziranju in odpravljanju vzrokov, zaradi katerih učenec te vsebine slabo razume ali jih ne razume.

SUMATIVNO PREVERJANJE: Preverjanje znanja ob koncu obravnave novih učnih vsebin je namenjeno ugotavljanju, kako učenec razume celoto obravnavanih učnih vsebin.

2. Ocenjevanje znanja

Ocenjevanje znanja je presojanje in vrednotenje izkazanega znanja posameznih učencev. Pri ocenjevanju gre za merjenje, s katerim se skuša določiti, koliko se je posamezni učenec približal postavljenim učnim ciljem. Merita se tako kvantiteta kot tudi kvaliteta znanja (povežite z Bloomovo taksonomijo učnih ciljev za kognitivno področje!)

Ocenjevanje je lahko številčno (z ocenami od 1 do 5) ali opisno (učitelj besedno opiše, katere cilje in v kolikšni meri je učenec dosegel). Znanje učitelj oceni, ko je bila učna snov v celoti posredovana in so bile v učnem procesu realizirane vse etape učnega procesa (uvajanje, obravnava, urjenje/vadenje, ponavljanje in preverjanje).

Učiteljevi zapisi, pridobljeni pri preverjanju znanja, se ne smejo pretvoriti v ocene.

3. Načela preverjanja in ocenjevanja znanja

Učitelj pri preverjanju in ocenjevanju znanja:

- spoštuje osebno integriteto učencev in različnost med njimi,
- upošteva poznavanje in razumevanje učne snovi, sposobnost analize in interpretacije ter sposobnost ustvarjalne uporabe znanja,
- uporablja različne načine preverjanja in ocenjevanja znanja glede na učne vsebine in razred,
- daje učencem, učiteljem in staršem povratne informacije o učenčevem individualnem napredovanju,
- omogoča učencu kritični premislek in vpogled v osvojeno znanje,
- prispeva k demokratizaciji odnosov med učenci in učitelji.

4. Načini ocenjevanja znanja

Znanje lahko učitelj ocenjuje bodisi skupinsko ali individualno. Običajno je ustno ocenjevanje znanja individualno, pisno ocenjevanje pa skupinsko.

Ocenjujejo se učenčevi ustni odgovori ter pisni, likovni, tehnični, praktični in drugi izdelki, projektno delo, nastopi učencev in druge dejavnosti.

Način preverjanja in ocenjevanja znanja je potrebno izbrati v skladu:

- z razvojno stopnjo učencev (pri mlajših prevladuje ustno preverjanje)
- z učnimi vsebinami
- z učnimi cilji, ki jih želimo doseči.

Učitelj se mora pri ocenjevanju znanja kar najbolj izogniti preveliki subjektivnosti, zaradi česar bi ocenjevanje znanja lahko postalo neobjektivno. Zato je pomembno, da so merila, po katerih ocenjuje, določena vnaprej. Pomembno je tudi operativno načrtovanje učnih ciljev. Naloge, skozi katere ocenjujemo znanje, morajo biti zastavljene tako, da zadostujejo osnovnim merskim karakteristikam: objektivnosti, zanesljivosti, veljavnosti, občutljivosti, ekonomičnosti.

Tipi nalog pri ocenjevanju znanja: glede na to, doseganje katerih učnih ciljev preverjamo in ocenjujemo, izberemo ustrezen tip naloge. Te so lahko naloge objektivnega tipa, pri katerih je rešitev enoznačna, običajno kratka in kaže na poznavanje dejstev, podatkov, izdelanih konceptov itd. Učenec bodisi obkroži črko pred (ne)ustreznim odgovorom, dopolni poved z manjkajočo besedo oz. besedno zvezo, ali pa poda kratek in enopomenski odgovor na vprašanje.

Predvsem doseganje kompleksnejših učnih ciljev oz. ciljev na višjih taksonomskih ravneh (analiza, sinteza, evalvacija) pa ustrežneje preverjamo in ocenjujemo z nalogami, ki zahtevajo daljšo rešitev, do katere je mogoče priti po več alternativnih poteh (npr. esejska vprašanja, projektne, seminarske naloge itd.).

5. Javnost ocenjevanja

Pri ocenjevanju znanja učencev mora biti zagotovljena javnost ocenjevanja. Javnost ocenjevanja se zagotavlja zlasti:

- s predstavitvijo ciljev in učnih vsebin v posameznem ocenjevalnem obdobju,
- s predstavitvijo kriterijev ocenjevanja,
- z določitvijo načina in rokov ocenjevanja,
- z ocenjevanjem pred učenci oddelka ali učne skupine,
- s sprotnim obveščanjem učencev in staršev o doseženih rezultatih pri ocenjevanju,
- tako, da se učencem in staršem omogoči vpogled v ocenjene pisne in druge izdelke.